

sluttning ned mot Kyrkviken, och detta läge är helt enastående. På de gamla kvarteren dominerar klumpiga och stora stenar, ofta långt ifrån vackra, men på de nyare kvarteren, som tillkomma efter hand, har moderna principer fått göra sig gällande med mera grönska, buskar och blommor. Många mera bemärkta värmlänningar sova här sin sista sömn: lärda män, författare och konstnärer bl. a. den kände och uppskattade skulptören *Christian Eriksson*.

Den värmländska landsbygden kan också framvisa ett stort antal anmärkningsvärt väl anlagda och vårdade kyrkogårdar och på många vila kända personer eller släkter, som spelat en mer eller mindre framstående roll i landets eller landskapets historia. Selma Lagerlöf och många av hennes släkt återfinnas på *Östra Ämteviks* kyrkogård, *Geijersläkten* — men ej *Erik Gustaf Geijer*, som i likhet med den kände Värmlandsskalden *Gustaf Fröding* äro begravda i *Uppsala* — ha sina gravplatser på *N. Råda* och *Ransätters* kyrkogårdar. I *Sunne* återfinnes *Anders Fryxell*, den framstående historikern och många, många andra, som ej här kunna räknas upp.

Alla kyrkor och kyrkogårdar utmed dessa huvudstråk ligga på ytterst väl valda och naturskönt belägna platser och man förvånas över vilket utmärkt natursinne härvid lag som förfäderna lagt i dagen. Om man följer *Klarälven* från Karlstad till norska gränsen, så träffar man på den ena kyrkogården efter den andra, som förmår den resande att stiga ur bilen, för att beses. Endast ett fåtal kan här uppräknas: *Forshaga* ett större fabrikssamhälle med en stor modern kyrkogård vackert belägen; i *Ransättersbygden*, där *Klarälven* genomskär en äldre bred flodbotten omgiven av vackra blåskiftande kantberg, ligger som förut nämnts en av svenskar-
nas käraste vallfartsorter den gamla går-

den där *Erik Gustaf Geijer* föddes och som efter återgången i den *Geijerska* släktens ägo nu är välvårdad och intressant tillgänglig för turister. Kyrkan och kyrkogården, som av författaren besöktes för mer än 25 år sedan och då var tråkig och mindre tilltalande, återsågs för några år sedan, båda nyrestaurerade på det mest älskvärda sätt. Den ståtliga utsikten, som förut skymdes av en hög häck var fri över den majestätiska älven och häcken borta. Gröna gräsmattor busk- och blomsterplanteringar överraskade den besökande, som här fann en mycket vacker och fridfull plats.

Flera mindre anmärkningsvärda kyrkogårdar passerades under resan. Vid *Eks-härads* högt belägna kyrka och kyrkogård*) måste man stanna, ty härifrån erbjöds en utsikt vilkens make man sällan hittar, vare sig man kommer dit, när snön ligger djup över gravarna och de sparsamma solstrålarna leker i rimfrosten på björkarnas gracila grenverk eller en höstmorgon, när dimmorna lätta över älven och solen bryter igenom.

Kirkegaardens blomster

Kirkegårdsinspektör Jens Gravesen

(Radioforedrag)

Jeg er blevet opfordret til at tale lidt om Kirkegaardens Blomster, og jeg vil benytte Lejligheden til i disse faa Minutter at nævne de mest brugbare Blomster, d. v. s. dem, man faar mest Glæde af paa Gravene, og som holder Blomstringen, til Sommeren er forbi.

Den lille smukke, lave *Agerathum* (Farven lavendelblaa) er en knapliggende Blomst, som er meget tæt besat med Blomster og Knopper og er meget rigt-

*) Kirkegården er beskrevet i tidsskriftet *Havekunst* 1953 pag. 53—55.

52

53

54

55

56

Venstre spalte:

Fig. 52.
Begonia multiflora.
I. E. Ohlsens enkes
frøhandels foto.

Fig. 53.
Salvia Ildhav.
Sammes foto.

Fig. 54.
Børnegrave med
sommerblomster m. m.
Horsens Vestre
kirkegård.
Foto: J. Th.

Højre spalte:

Fig. 55.
*Storbloomstrende
begonia (dr. Kerl)*
foran gravmøle.
Reichenberg, Tjeko-
slovakiet.

Fig. 56.
Lupiner på gravsted.
Foto: Valentin Hagerth.
Geng. efter
Årets bilder 1946/47.

blomstrende; den ser meget smuk ud, naar Bedet er fyldt med den alene; men den er ogsaa anvendelig sammen med *Begonia semperflorens*, særlig de lyserøde Sorter.

Dernæst vil jeg anbefale *Begonia semperflorens* i Sorterne *Rosa Perle*, *Rote Perle* og *Tauchenschön* samt *Sønderjyland*. Disse er lave og tæt fyldte med Blomster.

Begonia multiflora (se fig. 52) er en *Begonia*, som anvendes selvstændig i Bedene; den er lav og meget rigtblomstrende. Blomsterne er lidt større end paa *Begonia semperflorens*. De bedste af Sorterne er *Flamboyant* (mørkskarlagen og ren i Farven), *Richard Galle* (kobberfarvet og meget smuk), *Frau Helene Harms* (gulgul, halvfylt, meget blomsterrig), ogsaa pragtfuld sammen med den blaa *Agerathum*, *Oscar Lamarche*, enkelt i Blomsterne og karminrød, anvendes til lidt større Bede. Blomstringen varer, til Frosten kommer.

Begonia tuberosa floribunda (Nyhed). Denne nye Knoldbegonia er en Mellemting mellem storblomstrende Knoldbegonia og multiflorasorterne. Den er meget rigtblomstrende og smuk i Væksten.

De storblomstrende *Begonia* (*hybrida gigantea*) er pragtfulde med store, flotte Blomster og egner sig særlig til enkeltvis Udsætning paa Gravene paa Mindedage og lignende. De faas enkeltblomstrende, dobbeltblomstrende og *crispa*, altsaa med Blomsterblade, som er ligesom *crepede* eller frynsede i Kanten. Disse Begonier faas i alle Farver.

Pelargonium Zonale hybridum er en pragtfuld Plante, som er rigtblomstrende, og den findes i lave Sorter og gode Farver og egner sig glimrende til at plante i Bede foran de store Mindestene.

Fuchsia eller Kristi Blodsdraabe er absolut ogsaa meget anvendelig ved Monumenterne og findes ligesaa i lave Sorter, som er rigtblomstrende.

Heliotroper, f. Eks. den storblomstrende mørkeblaa *Dronning Margrethe*, sammen med den gule smaablomstrende *Calceolaria rugosa* er meget anvendelig.

Salvia splendens i flere lave Sorter er rigtblomstrende og lysende Skarlagen. Den er meget anvendelig og meget dekorativ (jvnf. fig. 53).

Tagetes patula nana (ogsaa kaldet Fløjlsblomst) findes i mange lave Sorter, og sammen med *Agerathum* ser den fortræffelig ud; men ogsaa et Bed tilplantet med den alene ser smukt ud, og den faas til en rimelig Pris.

Blomsterløg maa ikke glemmes. De kommer paa en Tid, hvor vi alle længes efter Blomster. *Crocus*, enkelte og dobbelte Tulipaner samt *Hyacinther* faas ogsaa i alle Farver og er herlige at se paa. Disse Blomsterløg lægges om Efteraaret, naar Begonierne er afblomstret.

Stedmoder og *Forglemmigej* bør i Maj plantes paa Gravene og kan godt anvendes imellem Løgvæksterne for at dække Jordbunden. Naar Farven passer til Løgbloomsterne, ser det smukt ud.

Sluttelig vil jeg bemærke, at det er af stor Nødvendighed at tilberede Jorden godt med Gødning og lidt Tørvestrøelse, saa den bliver bekvem. Dernæst gælder det om at faa Planter, der er godt afhædede og med en god Rodklump eller allerhelst Planter fra smaa Potter; thi saa mærker de ikke, de bliver plantet om; tværtimod: de gaar straks i Gang.

Naar De saa til sidst vil gennemvande Bedet, vil De se, hvor De faar Glæde af Deres Blomster.

Der er mange, som gaar ud og planter Blomsterplanter, men kun graver Jorden uden at tænke paa, at den trænger til Gødning m. m.; men det gør Jorden i allerhøjeste Grad.

Husk, der er andre Planter og Træer, som staar paa Gravstedet, og som ogsaa trænger til noget at leve af, og de kan have godt af Gødning.